

Mekke Ortak Savunma Anlaşması TBMM'ye sevk edilecek

Riyad'daki konuşlanma kararı ve Türkiye'nin iç onay takvimi

Stratigma Daily · 13 Ekim 2026 · STR-DLY-261013 ·
stratigma.org/reports/mekke-ortak-savunma-anlasmasi-tbmm-sevki

Mekke Ortak Savunma Anlaşması, Ankara'daki onay süreci tamamlanmadan 5 Ekim'de uygulama aşamasına geçti; TBMM'de görüşülecek uygun bulma kanunu, Türkiye'nin olası askerî katkısının hukuki zeminini doğrudan etkileyecek.

Sevk hazırlığı ve anlaşmanın bilinen hükümleri

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 12 Ekim'deki Kabine toplantısının ardından yaptığı açıklamada, Pakistan ve Suudi Arabistan ile 7 Ağustos'ta imzalanan Mekke Ortak Savunma Anlaşması'nın iç onay süreci için önümüzdeki günlerde TBMM'ye sevk edilmesine yönelik hazırlıkların sürdüğünü söyledi. Erdoğan'a göre anlaşmanın kurumsal altyapısını oluşturma çalışmaları da devam ediyor. Erdoğan aynı açıklamada bölgede her gün yeni çatışma alanlarının ortaya çıktığını, Lübnan'dan Yemen'e ve İran'a uzanan hatta gerilimin tırmandığını belirtti; Türkiye'nin, sorunların müzakere ve diplomasi yoluyla, ülkelerin egemenliğine ve toprak bütünlüğüne saygı temelinde çözülmesinden yana olduğunu vurguladı.

Anlaşmayı Mekke'deki Safa Sarayı'nda Erdoğan, Suudi Arabistan Veliaht Prensi ve Başbakanı Muhammed bin Selman ile Pakistan Başbakanı Şahbaz Şerif imzaladı. Tam metni yayımlanmayan anlaşmanın kamuoyuyla paylaşılan en somut düzenlemesi kolektif savunma hükmü: Taraflardan birine yönelik silahlı saldırı, üç ülkeye birden yapılmış sayılacak.

Türk yetkilileri yapının bölgedeki diğer ülkelere açık olduğunu belirtiyor. Millî Savunma Bakanlığı (MSB) Sözcüsü Tuğamiral Zeki Aktürk 13 Ağustos'ta, mekanizma olgunlaşp gerekli mutabakat sağlandıktan sonra yeni katılımların değerlendirilebileceğini söyledi. Erdoğan da ağustos ortasında Al Jazeera'ya verdiği röportajda Mısır'ın katılımını olası genişleme seçenekleri arasında saydı.

Onaydan önce uygulama

Sevk hazırlığı, anlaşmanın Türk iç hukukunda yürürlüğe girmeden uygulama aşamasına geçtiği bir döneme denk geliyor. Anlaşmayla kurulan Stratejik Siyasi ve Savunma Komitesi ilk toplantısını 31 Ağustos'ta İstanbul'da yaptı. Türk heyetinde Dışışleri Bakanı Hakan Fidan, Millî Savunma Bakanı Yaşar Güler ve Genelkurmay Başkanı Orgeneral Selçuk Bayraktaroğlu yer aldı. Fidan, toplantının ardından, tarafların "Mekke Savunma İttifakı" olarak adlandırdığı yapının ilk genel sekreterinin Pakistan'dan olacağını duyurdu.

Komite, Suudi Arabistan'ın karşı karşıya olduğu güvenlik tehditlerini ele almak üzere 5 Ekim'de Riyad'da olağanüstü toplandı. Üç ülkenin dışışleri bakanlıklarının ortak açıklamasına göre komite, "kolektif savunma taahhütlerinin uygulanmasına ivedilikle geçmeyi" kararlaştırdı. Komite ayrıca, tarafların üzerinde uzlaştığı askerî kuvvet ve yeteneklerin her ülkenin ulusal mevzuatına uygun biçimde Suudi Arabistan'a sağlanıp hızla konuşlandırılması için gerekli tedbirlerin alınmasına karar verdi. Siyasi ve askerî istişareler sonucunda sunulan, içeriği açıklanmayan öneriler de onaylandı. İttifakın ilk genel sekreterliğine üç yıllığına Pakistanlı emekli Korgeneral Nauman Mahmood atandı.

Riyad kararından sonra Pakistan ve Türkiye'den gelen açıklamalar, uygulamanın iki ülkede farklı aşamalarda olduğunu gösteriyor. Pakistan Silahlı Kuvvetlerinin halkla ilişkiler birimi ISPR'nin genel müdürü, 7 Ekim'de CNN'e verdiği röportajda Pakistan kuvvetlerinin hâlihazırda Suudi Arabistan'da bulunduğunu doğruladı. Sayı vermeden, bu kuvvetlerin krallıkta çeşitli görevlerde yer aldığını ifade etti.

MSB ise 8 Ekim'deki haftalık basın bilgilendirmesinde, Riyad toplantısında Suudi Arabistan'a kuvvet sağlanması ve konuşlandırılması için gereken tedbirlerin görüşüldüğünü aktardı. Bakanlığın açıklamasında şu ifade yer aldı: "Ülkemiz tarafından sağlanabilecek askerî kuvvet ve yeteneklere ilişkin süreç, Anayasamız ve ilgili mevzuat hükümleri doğrultusunda yürütülecektir."

Hukuki çerçeve

Anayasal süreç

Anlaşmanın Türk iç hukukunda yürürlüğe girmesi iki adıma bağlı. Anayasa'nın 90. maddesine göre yabancı devletlerle yapılan antlaşmaların onaylanması, TBMM'nin onaylamayı bir kanunla uygun bulmasını gerektiriyor. Anayasa'nın 104. maddesi ise milletlerarası antlaşmaları onaylama ve yayımlama yetkisini Cumhurbaşkanıya veriyor. Erdoğan'ın "önümüzdeki günlerde" ifadesi, sevkın 1 Ekim'de açılan yasama yılının ilk haftalarında gerçekleşeceğine işaret ediyor.

Yurt dışına asker gönderilmesini ise Anayasa'nın 92. maddesi düzenliyor. Madde, Türk Silahlı Kuvvetlerinin yabancı ülkelere gönderilmesine izin verme yetkisini TBMM'ye veriyor; Türkiye'nin taraf olduğu milletlerarası antlaşmaların veya milletlerarası nezaket kurallarının gerektirdiği hâlleri bu kuralın dışında tutuyor. Bu nedenle uygun bulma kanunu, Riyad kararı kapsamında Türkiye'nin olası katkısının hangi hukuki yolla

verileceğini de etkileyecek. Anlaşma metni yayımlanmadığı için, onaydan sonra bu katkının 92. maddedeki antlaşma istisnasına mı yoksa ayrı bir TBMM iznine mi dayanacağı şimdilik belirsiz.

NATO yükümlülükleriyle ilişki

NATO üyesi olan Türkiye, Mekke Anlaşması'yla kolektif savunma hükmü içeren ikinci çok taraflı metni imzalamış oldu. MSB Sözcüsü Aktürk 13 Ağustos'ta anlaşmanın "NATO'ya alternatif veya rakip bir yapı" olmadığını, uluslararası güvenlik mimarisini tamamlayan bir mekanizma olarak değerlendirildiğini belirtti. Suudi Arabistan'ın kamu diplomasisinden sorumlu Dışişleri Bakan Yardımcısı Rayed Krimly ile Pakistan Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı İshak Dar, anlaşmanın mevcut ikili ve çok taraflı düzenlemelerin yerine geçmediğini açıkladı. Bu düzenlemeler arasında Suudi Arabistan ile Pakistan'ın Eylül 2025'te imzaladığı ikili savunma anlaşması da bulunuyor.

NATO ile Mekke Savunma İttifakı, kolektif savunma hükmünün ötesinde uygulama mantığında da benzeşiyor. Kuzey Atlantik Antlaşması'nın 5. maddesi, saldırıya uğrayan müttefike diğer müttefiklerin gerekli gördükleri eylemle yardım etmesini öngörüyor; 11. maddesi ise antlaşma hükümlerinin her müttefikin kendi anayasal usullerine göre uygulanacağını belirtiyor. Riyad'daki ortak açıklamanın ulusal mevzuata yaptığı gönderme ve MSB'nin Anayasa vurgusu da aynı yaklaşımı yansıtıyor. Her iki yapıda da katkının biçimi ve ölçeği, ülkelerin kendi karar süreçlerine bırakılmış görünüyor.

Kuzey Atlantik Antlaşması'nın 6. maddesi, 5. maddenin uygulanacağı bölgeyi Türkiye toprakları dâhil açıkça tanımlıyor. Mekke Anlaşması'nın coğrafi kapsamına ilişkin ise kamuoyuyla paylaşılmış bir hüküm bulunmuyor.

İzlenecek başlıklar

Sevkin ardından uygun bulma kanunu teklifi TBMM'de önce ilgili komisyonda, ardından Genel Kurulda görüşülecek. Kolektif savunma hükmü dışındaki yükümlülüklerin kamuoyunca bilinip bilinmeyeceği, anlaşma metninin de teklifle birlikte Meclise sunulmasına bağlı.

Türkiye'nin olası katkısına ilişkin resmî ayrıntılar için izlenecek ilk kaynak, MSB'nin haftalık basın bilgilendirme toplantısı. Bakanlık bu toplantıyı perşembe günleri düzenliyor; olağan takvime göre bir sonraki bilgilendirmenin 15 Ekim'de yapılması bekleniyor.

Kaynaklar

- Anka Haber Ajansı, "Cumhurbaşkanı Erdoğan: Mekke Antlaşması'nı önümüzdeki günlerde TBMM'ye sevk etmeye yönelik çalışmalarımız sürüyor", 12 Ekim 2026:
<https://ankahaber.net/haber/cumhurbaskani-erdogan-mekke-antlasmasi-ni-onumuzdeki-gunlerde-tbmm-ye-sevk-etmeye-yonelik-calismalarimiz-suruyor-081292dd>
- Yeni Şafak, "12 Ekim 2026 Kabine Toplantısı kararları neler? Erdoğan hangi açıklamaları yaptı?", 12 Ekim 2026:

<https://www.yenisafak.com/galeri/ozgun/12-ekim-2026-kabine-toplantisi-kararlari-neler-erdogan-hangi-acikl-amalari-yapti-iste-one-cikan-basliklar-4863725>

- Hürriyet, "Mekke Ortak Savunma Anlaşması'nda imzalar atıldı", 7 Ağustos 2026:
<https://www.hurriyet.com.tr/dunya/mekke-ortak-savunma-anlasmasinda-imzalar-atildi-43265240>
- Al Jazeera, "Türkiye, Saudi Arabia, Pakistan sign joint defence agreement: What's in it?", 7 Ağustos 2026:
<https://www.aljazeera.com/news/2026/8/7/turkiye-saudi-arabi-pakistan-sign-joint-defence-agreement-whats-in-it>
- Breaking Defense, "Saudi Arabia, Turkey, Pakistan ink 'joint defense' agreement", 7 Ağustos 2026:
<https://breakingdefense.com/2026/08/saudi-arabia-turkey-pakistan-ink-joint-defense-agreement/>
- Euronews Türkçe, "MSB: Mekke Anlaşması NATO'ya alternatif veya rakip bir yapı değil", 13 Ağustos 2026:
<https://tr.euronews.com/2026/08/13/msb-mekke-anlasmasi-natoya-alternatif-veya-rakip-bir-yapi-degil>
- GZT, "MSB'den Mekke Anlaşması açıklaması: NATO'ya alternatif değil", 13 Ağustos 2026:
<https://www.gzt.com/gundem/msbden-mekke-anlasmasi-aciklamasi-natoya-alternatif-degil-4250855>
- Hürriyet Daily News, "Erdoğan says Egypt could join regional defense pact", 16 Ağustos 2026:
<https://hurriyetaidailynews.com/erdogan-says-egypt-could-join-regional-defense-pact-225698>
- T.C. Dışişleri Bakanlığı, "The First Meeting of the Strategic Political and Defence Committee Established Under the Makkah Joint Defence Agreement", 31 Ağustos 2026:
<https://www.mfa.gov.tr/mekke-ortak-savunma-anlasmasi-kapsaminda-tesis-edilen-stratejik-siyasi-ve-savunm-a-komitesi-nin-ilk-toplantisi--31-8-2026--istanbul.en.mfa>
- Al Jazeera, "Pakistan, Saudi Arabia, Türkiye meet: What's next for their defence pact?", 31 Ağustos 2026:
<https://www.aljazeera.com/news/2026/8/31/pakistan-saudi-arabia-turkiye-meet-whats-next-for-their-defence-pact>
- Saudi Press Agency, "Emergency Meeting of the Strategic Political and Defense Committee of the Makkah Alliance for Defense", 5 Ekim 2026: <https://www.spa.gov.sa/en/N2693816>
- Anadolu Ajansı, "Türkiye, Pakistan ve Suudi Arabistan'dan Mekke Ortak Savunma Anlaşması'nın komite toplantısına ilişkin ortak açıklama", 5 Ekim 2026:
<https://www.aa.com.tr/tr/gundem/turkiye-pakistan-ve-suudi-arabistandan-mekke-ortak-savunma-anlasmasin-in-komite-toplantisina-iliskin-ortak-aciklama/4078970>
- Al Jazeera, "Türkiye, Pakistan agree Saudi Arabia military deployment under Mecca pact", 5 Ekim 2026:
<https://www.aljazeera.com/news/2026/10/5/mecca-alliance-agrees-to-activate-collective-deterrence-measures>
- T24, "5 soruda Mekke İttifakı'nın Suudi Arabistan'ı 'ortak savunma' kararı; Türkiye asker gönderebilir mi?", 6 Ekim 2026:
<https://t24.com.tr/dunya/5-soruda-mekke-ittifakinin-suudi-arabistani-ortak-savunma-karari-turkiye-asker-gonderebilir-mi,1351724>
- The Express Tribune, "DG ISPR confirms Pakistani troops in Saudi Arabia", 8 Ekim 2026:
<https://tribune.com.pk/story/2633608/dg-ispr-confirms-pakistani-troops-in-saudi-arabia>
- Gazete Oksijen, "MSB'den Yemen açıklaması: Sağlanacak destek mevzuatlar doğrultusunda yapılacaktır", 8 Ekim 2026:
<https://gazeteoksijen.com/turkiye/msbden-yemen-aciklamasi-saglanacak-destek-mevzuatlar-dogrultusunda-yapilacaktir-292061>
- Ensonhaber, "MSB'den Suudi Arabistan açıklaması: Askeri kuvvetlerin konuşlandırılması için tedbirler görüşüldü", 8 Ekim 2026:
<https://www.ensonhaber.com/msb-haftalik-bilgilendirme-toplantisi-gerceklestirdi-98886-h1571795>
- The Jerusalem Post, "Pakistan vows to defend Saudi Arabia under Mecca pact after Houthi strikes", 12 Ekim 2026: <https://www.jpost.com/middle-east/article-911413>
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, madde 90, 92, 93 ve 104, Mevzuat Bilgi Sistemi:
<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2709&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>
- NATO, "The North Atlantic Treaty", madde 5, 6 ve 11:
https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_17120.htm